

Reactie ROC van Twente op het wetsvoorstel 'Wet verbetering aansluiting beroepsonderwijs-arbeidsmarkt'

Met betrekking tot het wetsvoorstel is verschillende geledingen binnen ROC van Twente gevraagd te reageren. De voorliggende reactie is daar het verbindende resultaat van.

De opmerkingen zijn geclusterd op basis van de indeling van de Memorie van Toelichting en in het bijzonder de paragrafen 2 tot en met 6.

De urennorm

De wijziging van de urennorm is een stap in de goede richting maar niet afdoende. Zo is het niet mogelijk in voorkomende gevallen (gelet op de leeftijd of voorkennis/potentie van de student) bpv-uren niet in het eerste leerjaar maar later te programmeren. Tevens bieden de nieuwe grenzen te weinig ruimte om te schuiven met de verhouding bot- en bpv-uren. De verhouding ligt anders maar de grens BOT-BPV is opnieuw hard genormeerd. Een grotere bandbreedte is gewenst.

Met name door ontwikkelingen op de arbeidsmarkt neemt de behoefte aan combi-opleidingen, die de facto dubbel kwalificeren, toe. Naar voorbeeld van de combinatie Verpleegkundige – Maatschappelijk zorg (VP-MZ) zien we toenemende behoefte aan combinaties van profielen in het sociale domein, zoals Onderwijsassistent - Pedagogisch Werk en Sport en bewegen - Onderwijsassistent. Het onbedoelde succes van cross-overs was van die ontwikkeling al een voorbode. Met name een starre koppeling van de urennorm aan afzonderlijke kwalificaties staat een flexibele programmering van verwante opleidingen waarbij kwalificaties worden gecombineerd in de weg.

Met name art. 7.2.5 lid 3 staat een dynamische combinatie van verkorte opleidingen in de weg. De wens van de overheid om verkorte opleidingen door middel van een ministeriële regeling te reguleren, bijvoorbeeld t.b.v. de tekortsectoren, lijkt op voorhand een effectieve combinatie van verkorte opleidingen in het initieel onderwijs in de weg te staan.

Meer in het algemeen is het verzoek om instellingen voldoende tijd te geven voor de invoering van de gewijzigde urennorm.

Verkorte opleidingen

Vanzelfsprekend wordt de uitbreiding van mogelijkheden door de vermindering van administratieve lasten toegejuicht. Wel is er zorg over het voorstel om bij verkorte opleidingen af te mogen zien van een voorliggende reguliere opleiding. Het gebruik van de mogelijkheid om ongewenste effecten via een ministeriële regeling te ondervangen wordt daarom van groot belang geacht.

Onderdelen van opleidingen en mbo-verklaringen

Naast het verkorten van opleidingen past ook het aanbieden van onderdelen van opleidingen prima bij een meer toekomst- en arbeidsmarktgerichte strategie. Het inzetten op mbo-verklaringen is echter een ontwikkeling die we als ROC afwijzen. Een van de belangrijke bezwaren om in te zetten op het uitreiken van mbo-verklaringen heeft te maken met het ontbreken van enige duidelijkheid over het civiel effect ervan.

Een versnippering van het opleidingsaanbod op basis van mbo-verklaringen die nergens eenduidig en herkenbaar staan geregistreerd staat haaks op de drievoudige opdracht van het mbo. Vooral dit ontbrekende civiel effect van mbo-verklaringen laat zich moeilijk verenigen met de opdracht om studenten kansrijk op te leiden met daarbij oog voor de bestaanszekerheid. Bovendien zal een

vergroting van het civiel effect van mbo-verklaringen in tijden van krapte en tekorten mogelijk de groenpluk bevorderen en de uitval uit diplomagerichte trajecten.

Daarnaast is er geen sprake van eenduidige classificatie, codering en registratie zoals in het geval van mbo-certificaten. Bovendien worden mbo-verklaringen niet afgegeven namens de minister en is er voor de mbo-instellingen sprake van vrijblijvendheid m.b.t. de vorm waarin en het papier waarop mbo-verklaringen worden afgegeven¹. Zo is het toegestaan voor een mbo-verklaring gebruik te maken van waardepapier, maar tevens zaak ervoor te zorgen dat de uitstraling van een mbo-verklaring zodanig is dat er geen verwarring ontstaat met andere bewijsstukken (zoals een mbo-diploma of mbo-certificaat).

E.e.a. werkt willekeurig in de hand. Dit is niet alleen onwenselijk richting werkvelden maar ook richting examencommissies die geacht worden eventueel vrijstellingen te verlenen voor elders afgegeven mbo-verklaringen. Het is verder onduidelijk, mede door de informatie op de site van de Rijksoverheid, wat precies de relatie is tussen de mbo-verklaring en praktijkverklaring en of een mbo-verklaring altijd ook een praktijkverklaring omvat².

[Diploma's, certificaten en verklaringen in het mbo | Brochure | Rijksoverheid.nl](#)

“Maar het mbo kent sinds kort ook andere bewijsstukken. (...) Of een mbo-verklaring (waarin een praktijkverklaring opgenomen kan zijn).”

Mbo-verklaring: Deel van een opleiding om een praktijkverklaring te halen”

“De examencommissie reikt een mbo-verklaring uit, met in ieder geval een praktijkverklaring.”

[wetten.nl - Regeling - Regeling modellen voor mbo-diploma, mbo-certificaat en mbo-verklaring - BWBR0031616 \(overheid.nl\)](#)

Optie 2 is van toepassing indien de student een deel van de beroepspraktijkvorming met een positieve beoordeling heeft voltooid en waarbij dit resultaat niet in de vorm van een praktijkverklaring is beschreven.

Het is bovendien zorgelijk dat bij landelijke partijen, zoals bijvoorbeeld FNV, de indruk bestaat dat er in het geval van mbo-verklaringen sprake is van de *certificering* van leer- en werkervaring³.

De coronacrisis heeft o.a. uitgewezen dat er een grote behoefte is om het civiel effect van de mbo opleidingen ook onder de sterke gewijzigde omstandigheden overeind te houden⁴. De huidige ontwikkelingen op de arbeidsmarkt zorgen blijkbaar voor omstandigheden die de opmaat vormen voor het voorliggende wetsvoorstel. Maar ook dan is het zaak het civiel effect van het mbo-onderwijs niet uit het oog te verliezen.

De keuzedelen

De keuzevrijheid van studenten is een groot goed en geregeld onderwerp van discussie. Vooral wanneer de vraag vanuit de arbeidsmarkt en meer in het bijzonder de tekortsectoren centraal staat. Meer vrijheid voor de instellingen bij het bepalen van het aanbod van actuele en passende keuzedelen wordt positief ontvangen. Vooral het idee dat instellingen beter in staat zijn te bepalen

¹ Zie de Regeling modellen voor mbo-diploma, mbo-certificaat en mbo-verklaring, bijlage 10.

² [Diploma's, certificaten en verklaringen in het mbo | Brochure | Rijksoverheid.nl](#)

³ FNV. (2019). FNV-visie op het middelbaar beroepsonderwijs (mbo).

⁴ Kamphuis, A., Hermanussen, J., Vermeulen, M., & Camps, T. (2020). Beoordelen en examineren in het mbo in tijden van Corona. Whitepaper, ECBO/TIAS.

wat passend is, gelet op de regionale arbeidsmarkt, spreekt aan. Dat studenten uit een ruimer aanbod kunnen kiezen en hun keuze kunnen bijstellen vraagt wel om meer tijd voor de implementatie.

In aansluiting bij de Memorie van Toelichting en de eerdere evaluatie van 2B MBO is ook het geluid bij ROC van Twente dat de relevantie van keuzedelen onder druk kan komen te staan bij de voorgestelde keuzevrijheid voor studenten. Een keuzedeel dient relevant te zijn vanuit arbeidsmarktperspectief, passend te zijn qua niveau van de kwalificatie en bovenal geen overlap te kennen met betrekking tot andere kwalificerende onderdelen van de kwalificatie. Opleidingen dienen zich hiervan te vergewissen en het bevoegde gezag dient keuzes in het aanbod te kunnen beargumenteren. Nochtans dient ontwikkelwensen van studenten te allen tijde te worden gehonoreerd behoudens gevallen waarin overlap het geval zou zijn. De vraag is hoe werkbaar deze situatie in de praktijk is voor instellingen wanneer relevantie en inhoudelijke afstand geen rol meer spelen. De vraag is echter vooral of de zorgplicht van de instelling voor het aanbod niet onder druk komt te staan door de verruiming van de vrijstellingsmogelijkheden van studenten en de rol van examencommissies.

Nieuwe naam derde leerweg

Er wordt tenslotte opgemerkt dat de naam 'loopbaanbegeleidende leerweg' niet aantrekkelijk klinkt. De vraag is of het bedrijfsleven is bevraagd bij het bedenken van deze naam.

Paulo Moekotte

Dienst Onderwijs en Kwaliteitszorg